

Bài 12. SỰ PHÁT TRIỂN VÀ PHÂN BỐ CÔNG NGHIỆP

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

- Nắm được tên của một số ngành công nghiệp chủ yếu (công nghiệp trọng điểm) ở nước ta và một số trung tâm công nghiệp chính của các ngành này.
- Nắm được hai khu vực tập trung công nghiệp lớn nhất nước ta là đồng bằng sông Hồng và vùng phụ cận (ở phía Bắc), Đông Nam Bộ (ở phía Nam).
- Thấy được hai trung tâm công nghiệp lớn nhất cả nước là Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội, các ngành công nghiệp chủ yếu tập trung ở hai trung tâm này.
- Đọc và phân tích được biểu đồ cơ cấu ngành công nghiệp.
- Đọc và phân tích được lược đồ các nhà máy điện và các mỏ than, dầu, khí.
- Đọc và phân tích được lược đồ các trung tâm công nghiệp Việt Nam.

II – MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN CHÚ Ý

- HS cần hiểu hệ thống công nghiệp nước ta hiện nay gồm các cơ sở Nhà nước, ngoài Nhà nước và các cơ sở có vốn đầu tư nước ngoài, trong đó khu vực Nhà nước giữ vai trò chủ đạo. HS cần nắm vững khái niệm ngành công nghiệp trọng điểm đã được nêu khái quát trong SGK. Đó là những ngành chiếm tỉ trọng cao trong giá trị sản lượng công nghiệp, được phát triển dựa trên những thế mạnh của đất nước về tài nguyên thiên nhiên, nguồn lao động, nhằm đáp ứng nhu cầu thị trường trong nước và tạo ra nguồn hàng xuất khẩu chủ lực.
- Trong mục II. Một số ngành công nghiệp tiêu biểu GV nên dành nhiều thời gian hơn cho công nghiệp khai thác nhiên liệu và công nghiệp điện (gọi chung là ngành công nghiệp năng lượng).

III – CÁC PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC CẦN THIẾT

- Bản đồ Công nghiệp Việt Nam (hoặc lược đồ Các trung tâm công nghiệp tiêu biểu của Việt Nam trong SGK được phóng to).

- Bản đồ kinh tế chung Việt Nam.
- Lược đồ các nhà máy điện và các mỏ than, dầu, khí.
- Một số hình ảnh về công nghiệp nước ta (tranh ảnh, phim video,...).

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH DẠY BÀI MỚI

1. Gợi ý dạy mục I : Cơ cấu ngành công nghiệp

Kiến thức cơ bản trong mục này là nền công nghiệp đa ngành, trong đó nhấn mạnh đến các ngành công nghiệp trọng điểm.

GV cho HS đọc đoạn viết về khái niệm ngành công nghiệp trọng điểm.

Trả lời câu hỏi giữa bài về đọc biểu đồ (hình 12.1) xếp thứ tự các ngành công nghiệp trọng điểm theo tỉ trọng từ lớn đến nhỏ, GV có thể cho HS xếp theo độ lớn của tỉ trọng các ngành này. Từ đó nhận ra rằng ba ngành có tỉ trọng lớn nhất là chế biến lương thực thực phẩm ; cơ khí, điện tử và khai thác nhiên liệu.

GV có thể đưa ra bài tập thao tác tư duy (dùng để kiểm tra bài đã học trước khi học bài mới là bài 13) bằng cách yêu cầu HS đánh dấu kí hiệu mức độ quan trọng phù hợp vào các ô trống của bảng sau :

**Ba ngành công nghiệp có tỉ trọng lớn nhất
trong cơ cấu công nghiệp năm 2002**

Phát triển dựa trên các thế mạnh	Công nghiệp khai thác nhiên liệu	Công nghiệp cơ khí, điện tử	Công nghiệp chế biến lương thực thực phẩm
Tài nguyên thiên nhiên			
Nguồn lao động			
Thị trường trong nước			
Xuất khẩu			

- Quan trọng nhất +++
 Quan trọng ++
 Ít quan trọng +

2. Gợi ý dạy mục II : Các ngành công nghiệp trọng điểm

GV dựa trên lược đồ (hình 12.2) để đưa ra các yêu cầu :

- Hãy xác định các mỏ than, dầu khí được khai thác chủ yếu.
- Hãy xác định các nhà máy nhiệt điện (chạy bằng than, khí) và thủy điện.

Sau đó GV đặt tiếp câu hỏi : *Sự phân bố các nhà máy điện có đặc điểm gì chung ?* Đặc điểm chung là : phân bố gần các nguồn năng lượng "sơ cấp". Các nhà máy nhiệt điện than phân bố chủ yếu ở Quảng Ninh, đồng bằng sông Hồng ; các nhà máy nhiệt điện khí ở Đông Nam Bộ ; các nhà máy thủy điện phân bố trên các dòng sông có trữ năng thủy điện lớn.

Việc giảng dạy nội dung về các ngành công nghiệp khác nên được thực hiện thông qua việc khai thác lược đồ các trung tâm công nghiệp tiêu biểu của Việt Nam.

GV cần chú ý bồi dưỡng lòng tin, lòng tự hào cho HS về những thành tựu trong công nghiệp hoá ở nước ta qua những thông tin cập nhật, nhất là những thông tin có liên quan trực tiếp đến tỉnh hoặc thành phố nơi các em đang sống và học tập.

3. Gợi ý dạy mục III : Các trung tâm công nghiệp lớn

Nội dung phần này chủ yếu dựa trên việc khai thác lược đồ (hình 12.3). Trọng tâm là về hai khu vực tập trung công nghiệp (Đồng bằng sông Hồng và phụ cận, Đông Nam Bộ). Bên cạnh đó, GV cần cho HS đọc thêm về các trung tâm công nghiệp tiêu biểu ở các vùng khác (Bắc Trung Bộ, Duyên hải Nam Trung Bộ, Tây Nguyên, Đồng bằng sông Cửu Long). Câu hỏi 3 ở cuối bài về các trung tâm công nghiệp tiêu biểu cho các vùng kinh tế của nước ta. GV nên yêu cầu HS sưu tầm một số tranh ảnh, bài báo về tình hình phát triển công nghiệp và những cơ sở công nghiệp tiêu biểu của địa phương.